

Allmänna arvsfonden och Arvsfondsdelegationens organisation m.m.

Sammanfattning

I betänkandet behandlas proposition 2002/03:136 Allmänna arvsfonden och Arvsfondsdelegationens organisation m.m. samt fem motionsyrkanden som väckts med anledning av propositionen. Vidare behandlas ett motionsyrkande från den allmänna motionstiden 2002.

Utskottet ställer sig i huvudsak bakom propositionens förslag till ändringar i lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden för att renodla roller och stärka Arvsfondsdelegationens ställning som en egen myndighet inom Regeringskansliet. Ändringarna innebär bl.a. att Arvsfondsdelegationen beslutar om allt stöd ur Allmänna arvsfonden oavsett beloppets storlek. Om det finns särskilda skäl får regeringen efter förslag från Arvsfondsdelegationen besluta att en annan myndighet skall kunna ges möjlighet att fördela visst stöd under en bestämd tidsperiod. Ändringarna innebär vidare att den personal som handlägger stödärenden åt och är föredragande i Arvsfondsdelegationen samlas i ett särskilt kansli inom Regeringskansliet. Enligt förslaget skall Arvsfondsdelegationen ha en samlad strategi för uppföljning och utvärdering av beviljade stöd. Vid större utvärderingar skall, om inte särskilda skäl föreligger, vetenskaplig expertis anlitas. Prövningstillstånd föreslås dessutom vid överklagande till kammarrätt i mål enligt lagen om Allmänna arvsfonden.

Utskottet föreslår vidare, med ändring av regeringens förslag i denna del, att Kammarkollegiet varje år till regeringen skall lämna en redovisning för förvaltningen av Allmänna arvsfonden. Redovisningen skall lämnas i samband med Kammarkollegiets årsredovisning. Vidare föreslås att Riksrevisionen skall granska redovisningen.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2004.

I betänkandet finns tre reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Propositionens huvudsakliga innehåll.....	4
Utskottets överväganden.....	6
Organisatoriska frågor.....	6
Propositionen.....	6
Motioner.....	7
Utskottets ställningstagande.....	7
Redovisning och revision.....	8
Propositionen.....	8
Motion.....	9
Utskottets ställningstagande.....	9
Stöd ur Allmänna arvsfonden.....	9
Motioner.....	10
Utskottets ställningstagande.....	10
Lagförslaget i övrigt.....	10
Reservationer.....	11
1. Organisatoriska frågor, punkt 1 (m).....	11
2. Organisatoriska frågor, punkt 1 (kd).....	11
3. Stöd ur Allmänna arvsfonden, punkt 3 (m).....	12
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	14
Propositionen.....	14
Följdmotioner.....	14
Motion från allmänna motionstiden hösten 2002.....	14
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag.....	15
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets lagförslag.....	19

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Organisatoriska frågor

Riksdagen antar 8 a—8 b §§ i regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden. Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:136 i denna del och avslår motionerna 2002/03:So51 yrkandena 1 och 2 och 2002/03:So52 yrkande 1.

Reservation 1 (m)

Reservation 2 (kd)

2. Redovisning och revision

Riksdagen antar 16 a och 31 §§ i regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden med den ändringen att lagrummen ges den lydelse som framgår av Utskottets förslag, se bilaga 3. Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2002/03:136 i denna del och avslår motion 2002/03:So51 yrkande 3.

3. Stöd ur Allmänna arvsfonden

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:So52 yrkande 2 och 2002/03:So387.

Reservation 3 (m)

4. Lagförslaget i övrigt

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden i den mån lagförslaget inte omfattas av vad utskottet föreslagit ovan samt med den ändringen att ordet ”sin” i övergångsbestämmelsen byts ut mot ”dess”. Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2002/03:136 i denna del.

Stockholm den 11 november 2003

På socialutskottets vägnar

Ingrid Burman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ingrid Burman (v), Kristina Zakrisson (s), Kerstin Heinemann (fp), Conny Öhman (s), Catherine Persson (s), Carl-Axel Johansson (m), Marina Pettersson (s), Gabriel Romanus (fp), Kenneth Johansson (c), Christer Engelhardt (s), Anne Marie Brodén (m), Elina Linna (v), Kerstin-Maria Stalin (mp), Martin Nilsson (s), Jan Emanuel Johansson (s), Magdalena Andersson (m) och Ulrik Lindgren (kd).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Utskottet anordnade den 21 oktober 2003 en intern utfrågning med anledning av propositionen. De inbjudna var statssekreteraren Staffan Bengtsson, rättschefen Björn Reuterstrand, departementssekreteraren Inger Laudon, samtliga Socialdepartementet, departementsrådet Erik Nymansson, Finansdepartementet, Lars-Åke Ström, Finansdepartementet (numera Justitiedepartementet), generaldirektören Anders Eriksson och administrativa chefen Annette Svensson, båda Kammarkollegiet.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändringar i lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden för att renodla roller och stärka Arvsfondsdelegationens ställning som en egen myndighet inom Regeringskansliet. Ändringarna innebär att Arvsfondsdelegationen beslutar om allt stöd ur Allmänna arvsfonden oavsett beloppets storlek. Om det finns särskilda skäl får regeringen efter förslag från Arvsfondsdelegationen besluta att en annan myndighet skall kunna ges möjlighet att fördela visst stöd under en bestämd tidsperiod. Ändringarna innebär vidare att den personal som handlägger stödärenden åt och är föredragande i Arvsfondsdelegationen samlas i *ett* särskilt kansli inom Regeringskansliet. I syfte att skapa bättre insyn i Arvsfondsdelegationens verksamhet föreslås att Arvsfondsdelegationen skall bestå av ledamöter från Regeringskansliet och andra ledamöter. En majoritet skall utgöras av personer som inte arbetar i Regeringskansliet. Ordföranden hämtas från Regeringskansliet. Ledamöterna skall ha god kunskap om barn, ungdomar eller personer med funktionshinder.

Ändringar föreslås även när det gäller redovisning och revision. Regeringen föreslår att Kammarkollegiet varje år till regeringen skall lämna en redovisning för kapitalförvaltningen av Allmänna arvsfondens tillgångar. Redovisningen skall lämnas i Kammarkollegiets årsredovisning. Härigenom blir Kammarkollegiets kapitalförvaltning av Allmänna arvsfondens tillgångar föremål för granskning av Riksrevisionen inom ramen för årlig revision. Kammarkollegiets redovisning för kapitalförvaltningen av fondens tillgångar skall fogas till regeringens årliga redovisning till riksdagen. Den som har tagit emot stöd skall efter begäran lämna det underlag som behövs för granskningen av redovisningen. Om mottagaren inte har lämnat underlag inom föreskriven tid skall stöd ur fonden betalas tillbaka.

Regeringen föreslår vidare att Arvsfondsdelegationen skall ha en samlad strategi för uppföljning och utvärdering av beviljade stöd. Vid större utvärderingar skall, om det inte finns särskilda skäl, vetenskaplig expertis anlitas.

Prövningstillstånd föreslås dessutom vid överklagande till kammarrätt i mål enligt lagen om Allmänna arvsfonden.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2004.

Utskottets överväganden

Organisatoriska frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anta 8 a–8 b §§ förslaget till lag om ändring i lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden om bl.a. Arvsfondsdelegationens placering och avstyrka motioner om att delegationens anknytning till Regeringskansliet bör upphöra.

Jämför reservationerna 1 (m) och 2 (kd).

Propositionen

Regeringen föreslår att bestämmelser som syftar till att renodla roller och förstärka Arvsfondsdelegationens ställning som egen myndighet införs i lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden. Arvsfondsdelegationen skall besluta om fördelning av allt stöd ur Allmänna arvsfonden. Om det finns särskilda skäl får regeringen, efter förslag från Arvsfondsdelegationen, besluta att annan myndighet skall fördela visst stöd. Regeringens beslut skall avse en bestämd tidsperiod.

Regeringen föreslår vidare att personal i ett särskilt kansli inom Regeringskansliet skall handlägga stödärenden åt och vara föredragande i Arvsfondsdelegationen.

I Arvsfondsdelegationen skall såväl ledamöter från Regeringskansliet, varav en är ordförande, som andra ledamöter ingå. En majoritet skall utgöras av personer som inte arbetar i Regeringskansliet. Ledamöterna, som skall ha god kunskap om barn, ungdomar eller personer med funktionshinder, utses av regeringen.

Regeringen anför att samtliga organisationsmodeller som övervägts i 2000 års arvsfondsutredning har brister. Enligt regeringens bedömning är det lättast att åtgärda dessa brister i den modell där Arvsfondsdelegationen är en nämndmyndighet inom Regeringskansliet. Kammarkollegiet saknar den verksamhetskunskap och de omvärldskontakter som finns i Regeringskansliet. Denna kunskap är inte bara av stort värde vid beslutsfattandet utan även vid kansliets beredning av ansökningar, uppföljning och utvärdering samt erfarenhetsspridning. Kammarkollegiet har inte heller användning av den kunskap som stödverksamheten genererar inom myndigheten på samma sätt som Regeringskansliet eller en myndighet som vänder sig till barn, ungdom och/eller personer med funktionshinder har. Stödverksamhet utgör dessutom inte ett naturligt inslag i Kammarkollegiets ordinarie verksamhet.

Det finns således enligt regeringen nackdelar med att placera Arvsfondsdelegationen som nämndmyndighet inom Kammarkollegiet, nackdelar som kan påverka stödgivningen, uppföljningen, utvärderingen och erfarenhets-spridningen negativt.

Regeringen föreslår sammanfattningsvis att Arvsfondsdelegationen även framöver skall vara en nämndmyndighet inom Regeringskansliet. Stor vikt har lagts vid att Arvsfondsdelegationen behöver ha tillgång till allsidig verksamhetskunskap och god omvärldskunskap. Ytterligare ett skäl är att Regeringskansliet genom en sådan ordning tillförs den kunskap som stödverksamheten genererar. Att organisationerna uppskattar den ordning som gäller och att Allmänna arvsfondens framtoning bäst gynnas av att vara en del av Regeringskansliet, framför att vara en mindre del av en annan myndighets verksamhet, har också vägt in i regeringens ställningstagande.

Motioner

I motion 2002/03:So52 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m) yrkande 1 begärs att regeringen återkommer med förslag om Allmänna arvsfondens och Arvsfondsdelegationens placering i enlighet med vad som anförs i motionen. Motionärerna anför att nuvarande placering av Arvsfondens kansli hos Regeringskansliet – i kombination med Arvsfondsdelegationens tydliga koppling till ledande politiska tjänstemän i departementen – riskerar att allvarligt minska förtroendet för Arvsfondens ställning. Handläggningen bör till fullo ske utanför Regeringskansliet.

I motion 2002/03:So51 av Ulrik Lindgren m.fl. (kd) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att Arvsfondsdelegationens anknytning till Regeringskansliet bör upphöra. Motionärerna anför att det är naturligt att statlig verksamhet organiseras som en självständig myndighet. Arvsfondsdelegationens verksamhet är dock inte tillräckligt omfattande för att motivera uppbyggnaden av en helt ny myndighet. Verksamheten bör därför inordnas som en nämnd, vilken stöder sig på en värdmyndighet. Motionärerna anser vidare att det saknas ett resonemang i propositionen om det principiellt oriktiga i att kontrollen av medelstilldelningen sker där medlen också fördelas. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att Kammarkollegiet bör vara värdmyndighet för Arvsfondsdelegationen. Motionärerna anför att en tydlig och organisatorisk gräns därigenom skulle dras mot regeringens beredning av politiska beslut. Dessutom skulle hänsyn därmed tas till den generella strävan som finns att avlasta regeringen från förvaltningsbeslut och att decentralisera återkommande rutinuppgifter.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets uppfattning talar övervägande argument för att Arvsfondsdelegationen även framöver skall vara en nämndmyndighet inom Regeringskansliet. Som regeringen anført får delegationen härigenom tillgång till allsidig verksamhetskunskap och god omvärldskunskap. Vidare innebär en

sådan ordning att Regeringskansliet tillförs den kunskap som stödverksamheten genererar. Utskottet tillstyrker med det anförda 8 a–8 b §§ förslaget till lag om ändring i lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden och avstyrker motionerna 2002/03:So51 (kd) yrkandena 1 och 2 och 2002/03:So52 (m) yrkande 1.

Redovisning och revision

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anta utskottets förslag till 16 a och 31 §§ lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden om redovisning och revision. Förslaget innebär att Kammarkollegiet i samband med kollegiets årsredovisning skall lämna en redovisning för förvaltningen av Allmänna arvsfonden till regeringen samt att Riksrevisionen skall granska redovisningen. Riksdagen bör avslå ett motionsyrkande om att Arvsfondsdelegationen bör omfattas av bestämmelser om årsredovisning och budgetunderlag.

Propositionen

Regeringen föreslår att Kammarkollegiet varje år till regeringen skall lämna en redovisning för kapitalförvaltningen av Allmänna arvsfondens tillgångar som avser det senast avslutade räkenskapsåret. Redovisningen skall lämnas i Kammarkollegiets årsredovisning. I och med att Kammarkollegiet åläggs att i sin egen årsredovisning lämna en redovisning för sin förvaltning av Allmänna arvsfonden kommer också denna att bli föremål för Riksrevisionens granskning inom ramen för årlig revision enligt lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. Någon särskild bestämmelse om Riksrevisionens granskning av Kammarkollegiets förvaltning behöver därför inte införas.

Myndigheter skall som regel lämna en årsredovisning enligt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Arvsfondsdelegationen är undantagen från detta krav. Sådana undantag kan göras för nämnder och liknande myndigheter som inte har någon egen ekonomi att redovisa. Som en följd av detta berörs inte Arvsfondsdelegationen av något regleringsbrev som styr dess verksamhet. Ändamålsbestämmelsen i lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden, regeringens allmänna riktlinjer i den årliga skrivelsen till riksdagen samt regeringens prioriteringar det kommande året är de styrdokument som gäller för Arvsfondsdelegationen. Enligt regeringen bör Arvsfondsdelegationen även i fortsättningen undantas från kravet att lämna årsredovisning.

Motion

I motion 2002/03:So51 av Ulrik Lindgren m.fl. (kd) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att Arvsfondsdelegationen bör – om den inte knyts till Regeringskansliet – omfattas av bestämmelser om årsredovisning och budgetunderlag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens uppfattning att Allmänna arvsfonden i någon form skall vara föremål för revision. Utskottet instämmer också i förslaget att Kammarkollegiet varje år skall lämna en redovisning över förvaltningen av Allmänna arvsfonden. Enligt regeringens förslag skall detta ske i kollegiets årsredovisning. Härigenom kommer Kammarkollegiets kapitalförvaltning av Arvsfondens tillgångar, utan någon särskild bestämmelse, att kunna bli föremål för Riksrevisionens årliga revision enligt lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m.

Utskottet instämmer i att det är lämpligt att Riksrevisionen granskar Kammarkollegiets redovisning för förvaltningen av Allmänna arvsfondens tillgångar. Som regeringen framhåller anses Allmänna arvsfonden som en egen juridisk person. Enligt vad utskottet erfarit kan det enligt vissa bedömare medföra problem att redogöra för två olika självständiga juridiska personer i samma årsredovisning. För att undvika eventuella tillämpningsproblem anser utskottet därför att Kammarkollegiets redovisning för förvaltningen av fonden skall lämnas *i samband med* kollegiets årsredovisning men skild från denna. Med denna lösning måste en särskild bestämmelse om Riksrevisionens granskning föras in i lagen (jfr 1 § andra stycket lagen om revision av statlig verksamhet m.m.). Utskottet föreslår därför en sådan bestämmelse. Samtidigt bör uttrycket *kapitalförvaltningen* ersättas av uttrycket *förvaltningen* eftersom det senare har en något vidare innebörd. Utskottet föreslår sammanfattningsvis att riksdagen antar det av utskottet i *bilaga 3* utarbetade förslaget till 16 a och 31 §§ lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden.

Utskottet finner inte skäl att bifalla motion 2002/03:So51 (kd) yrkande 3. Motionsyrkandet avstyrks.

Stöd ur Allmänna arvsfonden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå två motionsyrkanden om fördelningen av stöd ur Allmänna arvsfonden.

Jämför reservation 3 (m).

Motioner

I motion 2002/03:So52 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om anvisning av medel för ideella krafter. Motionärerna anför att det finns risk att regeringen använder arvsfondsmedlen som s.k. budgetregulator, dvs. att en verksamhet som inte får statliga anslag under hand kan få löfte om pengar från Allmänna arvsfonden.

I motion 2002/03:So387 av Helena Zakariasén m.fl. (s) begärs ett tillkännagivande om att Allmänna arvsfondens bidragsgivning även skall omfatta projekt som bedrivs av organisationer som arbetar med att stärka och förbättra livssituationen för utsatta människor. Motionärerna anför att ett stöd till verksamhet som bedrivs av organisationer och folkrörelser på det sociala området skulle kunna bidra till att människor stärks och bättre kan ta till vara sina sociala rättigheter och därmed minska beroendet av ekonomiskt bistånd och annat stöd genom socialtjänsten.

Utskottets ställningstagande

Av 5 § lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden framgår att fonden har till ändamål att främja verksamhet av ideell karaktär till förmån för barn, ungdomar och personer med funktionshinder. Av 6 § första meningen följer vidare att stöd ur fonden i första hand skall lämnas till verksamhet som är nyskapande och utvecklande. Enligt 7 § får stöd enligt 6 § lämnas till organisationer som bedriver ideell verksamhet. Av samma bestämmelse framgår att stöd enligt 6 § första meningen får om det finns särskilda skäl lämnas även till en offentlig huvudman. I samband med införandet av 7 § anfördes i proposition 1993/94:124 (s. 38) att det inte under några förhållanden bör komma i fråga att stödet ur Arvsfonden har den karaktären att det medverkar till en kostnadsövertäring från offentlig verksamhet till fonden.

Enligt utskottets uppfattning har inget framkommit som tyder på att bestämmelserna i lagen om Allmänna arvsfonden inte iakttas. Utskottet noterar i detta sammanhang att regeringens skrivelse 2002/03:125 Redovisning av fördelningen av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2002 inte föranledde någon motion (bet. 2002/03:SoU18, rskr. 2002/03:192). Motionerna 2002/03:So52 (m) yrkande 2 och 2002/03:So387 (s) avstyrks med det anförda.

Lagförslaget i övrigt

Utskottet tillstyrker i övrigt regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden, förutom att en redaktionell ändring föreslås i övergångsbestämmelsen.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Organisatoriska frågor, punkt 1 (m)

av Carl-Axel Johansson (m), Anne Marie Brodén (m) och Magdalena Andersson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår 8 a–8 b §§ i regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:So52 yrkande 1 och avslår proposition 2002/03:136 i denna del och motion 2002/03:So51 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Enligt vår uppfattning riskerar nuvarande placering av Arvsfondens kansli hos Regeringskansliet – i kombination med Arvsfondsdelegationens tydliga koppling till ledande politiska tjänstemän i departementen – att allvarligt minska förtroendet för Arvsfondens användning. I sitt remissvar avstyrker Statskontoret, Ekonomistyrningsverket och Kammarkollegiet förslaget att Arvsfondsdelegationen skall vara en nämndmyndighet inom Regeringskansliet. Det främsta skäl som man uppger för detta ställningstagande är just risken för sammanblandning av statens finanser och medel ur Allmänna arvsfonden. Vi delar uppfattningen att handläggningen till fullo bör ske utanför Regeringskansliet och anser därför att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med ett sådant förslag. Med det anförda föreslår vi att riksdagen med bifall till motion 2002/03:So52 (m) yrkande 1 och med avslag på motion 2002/03:So51 (kd) yrkandena 1 och 2 avslår regeringens förslag i denna del.

2. Organisatoriska frågor, punkt 1 (kd)

av Ulrik Lindgren (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår 8 a–8 b §§ i regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:So51 yrkandena 1 och 2 och avslår proposition 2002/03:136 i denna del och motion 2002/03:So52 yrkande 1.

Ställningstagande

Det är enligt min mening naturligt att statlig verksamhet – som i fallet med Arvsfondsdelegationen – organiseras som en självständig myndighet. Men Arvsfondsdelegationens verksamhet är inte tillräckligt omfattande för att motivera uppbyggnaden av en helt ny myndighet. Därför anser jag att verksamheten bör inordnas som en nämnd, vilken stöder sig på en värdmyndighet.

Regeringen framhåller dock att Arvsfondsdelegationen kan dra nytta av de effektiva beredningsprocesser och omvärldskontakter som finns i Regeringskansliet. Visserligen är beredningsprocessen bred och effektiv, men den är en del av en politisk beslutsprocess – medan fördelning ur Arvsfonden är att betrakta som ärendehandläggning. Stödtilldelning ur Arvsfonden skall fördelas utan koppling till eller samordning med statens finanser. Det saknas ett resonemang i propositionen kring det principiellt oriktiga i att kontrollen av medelstildelningen sker där medlen också fördelas.

Min bedömning är att Kammarkollegiet, som förvaltar och bevakar Arvsfondens intressen, borde fungera som värdmyndighet för Arvsfondsdelegationen. Därigenom dras en tydlig och organisatorisk gräns mot regeringens beredning av politiska beslut. Dessutom tas hänsyn till den generella strävan som finns att avlasta regeringen förvaltningsbeslut och decentralisera återkommande rutinuppgifter utanför Regeringskansliet. Regeringen bör snarast återkomma med ett förslag i enlighet med vad jag nu anför.

Med det anförda föreslår jag att riksdagen med bifall till motion 2002/03:So51 (kd) yrkandena 1 och 2 och med avslag på motion 2002/03:So52 (m) yrkande 1 avslår regeringens förslag i denna del.

3. Stöd ur Allmänna arvsfonden, punkt 3 (m)

av Carl-Axel Johansson (m), Anne Marie Brodén (m) och Magdalena Andersson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:So52 yrkande 2 och avslår motion 2002/03:So387.

Ställningstagande

Medel ur Allmänna arvsfonden skall stimulera till verksamhet som innebär utveckling och att nya idéer prövas. Stödet skall i första hand ges till organisationer som bedriver ideell verksamhet. Regeringen konstaterar att uppkomsten av Arvsfonden hänger samman med den begränsning av arvsrätten som beslöts 1928 då kusiner och avlägsnare släktingar uteslöts från arvsrätt. För att undvika en negativ reaktion hos befolkningen fick medlen inte blandas ihop med statens övriga inkomster, eftersom skälet inte var att tillföra staten inkomster för att täcka löpande utgifter. Att detta ändå har skett visar regeringens redovisning vad gäller fördelning av dessa medel. Risken kvarstår att man från regeringens sida använder delar av dessa arvsfondsmedel som s.k. budgetregulator. Det innebär att en verksamhet som inte får statliga anslag under hand kan få löfte om pengar från Arvsfonden. Organisationer m.fl. som får stöd riskerar dessutom att bli alltför beroende av regeringen, vilket medför att deras trovärdighet och självständighet kan komma att ifrågasättas. Dessutom finns en risk att organisationer som tilldelas pengar direkt av staten knyts hårdare till det styrande regeringspartiet än vad som annars hade behövt vara fallet. Vi noterar att regeringen fått en inte oansenlig summa från Arvsfonden att fördela till egna projekt. Vi anser att det är orimligt att regeringens användning av dessa resurser tränger ut andra ideella organisationers behov. Med det anförda föreslår vi att riksdagen bifaller motion 2002/03:So52 (m) yrkande 2 och avslår motion 2002/03:So387 (s).

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2002/03:136 Allmänna arvsfonden och Arvsfondsdelegationens organisation m.m.:

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden.

Följdmotioner

2002/03:So51 av Ulrik Lindgren m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Arvsfondsdelegationens anknytning till Regeringskansliet bör upphöra.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Kammarkollegiet bör vara värdmyndighet för Arvsfondsdelegationen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bestämmelser om årsredovisning och budgetunderlag som bör gälla för Arvsfondsdelegationen.

2002/03:So52 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m):

1. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om Allmänna arvsfondens och Arvsfondsdelegationens placering i enlighet med vad som anförs i motionen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om anvisning av medel för ideella krafter.

Motion från allmänna motionstiden hösten 2002

2002/03:So387 av Helena Zakariasén m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Allmänna arvsfondens bidragsgivning även skall omfatta projekt som bedrivs av organisationer som arbetar med att stärka och förbättra livssituationen för utsatta människor.

BILAGA 2**Regeringens lagförslag****2 Lagtext**

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden

dels att 8, 11, 12, 28 och 31 §§, samt rubriken närmast före 8 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas sex nya paragrafer, 7 a, 8 a, 8 b, 9 a, 9 b, och 16 a §§, samt närmast före 9 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 a §

Arvsfondsdelegationen skall ha en samlad strategi för uppföljning och utvärdering av beviljade stöd. Vid större utvärderingar skall, om inte särskilda skäl föreligger, vetenskaplig expertis anlitas.

Stöd ur Allmänna arvsfonden

Handläggning av ärenden om stöd ur Allmänna arvsfonden

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Arvsfondsdelegationen eller annan myndighet beslutar om fördelning av stöd ur Allmänna arvsfonden.

8 §

Arvsfondsdelegationen beslutar om fördelning av stöd ur Allmänna arvsfonden. Om det finns särskilda skäl får regeringen, efter förslag från Arvsfondsdelegationen, besluta att annan myndighet skall fördela visst stöd. Regeringens beslut skall avse en bestämd tidsperiod.

8 a §

Personal i ett särskilt kansli inom Regeringskansliet handlägger stödärenden åt och är föredragande i Arvsfondsdelegationen.

8 b §

Regeringen utser ledamöterna i Arvsfondsdelegationen.

I Arvsfondsdelegationen skall såväl ledamöter från Regerings-

kansliet, varav en är ordförande, som andra ledamöter ingå. En majoritet av ledamöterna skall utgöras av personer som inte arbetar i Regeringskansliet.

Ledamöterna i Arvsfondsdelegationen skall ha god kunskap om barn, ungdomar eller personer med funktionshinder.

Förbindelse och villkor vid stöd till lokaler och anläggningar

9 a §

Den som ur Allmänna arvsfonden beviljas stöd till lokaler eller anläggningar skall förbinda sig att under minst tio år använda den lokal eller den anläggning som stödet avser för det ändamål och med de villkor som förutsattes när stödet beviljades.

Om inte något hindrar det eller om det inte av särskilda skäl är obehövligt, skall Arvsfondsdelegationen som villkor för stöd föreskriva att lokalen eller anläggningen skall vara anpassad för personer med funktionshinder.

9 b §

Efter ansökan från den som har beviljats stöd kan Arvsfondsdelegationen, om särskilda skäl föreligger, medge undantag i den förbindelse eller från de villkor som anges i 9 a § första stycket.

11 §

Den som beviljas stöd ur Allmänna arvsfonden skall föreläggas att inom viss tid efter mottagandet av medlen skriftligen redovisa hur medlen har använts.

Den som beviljas stöd ur Allmänna arvsfonden skall föreläggas att inom viss tid efter mottagandet av medlen skriftligen redovisa hur medlen har använts och på begäran lämna det underlag som behövs för granskningen av redovisningen.

12 §

Stöd ur fonden skall betalas tillbaka

1. om stödet inte har förbrukats inom angiven tid eller för avsett ändamål,

2. om mottagaren inte inom föreskriven tid har lämnat redovisning enligt 11 §,

2. om mottagaren inte inom föreskriven tid har lämnat redovisning *eller underlag* enligt 11 §,

3. om mottagaren genom att lämna oriktiga uppgifter eller på annat sätt har förorsakat att stöd ur fonden har lämnats felaktigt eller med för högt belopp och mottagaren borde ha insett detta.

Stöd till lokaler eller anläggningar skall återbetalas helt eller delvis

1. om användningen av lokalen eller anläggningen ändras, eller

2. om lokalen eller anläggningen säljs inom en tioårsperiod, utan Arvsfondsdelegationens medgivande

16 a §

Kammarkollegiet skall varje år till regeringen lämna en redovisning för kapitalförvaltningen av Allmänna arvsfonden som avser det senast avslutade räkenskapsåret. Redovisningen skall lämnas i Kammarkollegiets årsredovisning.

28 §

Kammarkollegiets beslut enligt 13 § och 27 § fjärde stycket får överklagas *till länsrätten*. I övrigt får beslut enligt denna lag inte överklagas.

Kammarkollegiets beslut enligt 13 § och 27 § fjärde stycket får överklagas *hos allmän förvaltningsdomstol*.

Prövningsstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

I övrigt får beslut enligt denna lag inte överklagas.

31 §¹

Regeringen skall varje år före juni månads utgång lämna redovisning till riksdagen för hur *medel från Allmänna arvsfonden* fördelats under föregående *budgetår* samt ange den kommande inriktningen av stödet.

Regeringen skall varje år före juni månads utgång lämna redovisning till riksdagen för hur *Allmänna arvsfonden har förvaltats och hur stöd från fonden har fördelats under föregående räkenskapsår* samt ange den kommande inriktningen av stödet.

¹ Senaste lydelse 1996:309.

*Kammarkollegiets redovisning
för kapitalförvaltningen av fonden
skall fogas till regeringens redovisning till riksdagen.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2004. Ärenden angående fördelning av stöd handläggs enligt 8 § i sin tidigare lydelse om ärendet har överlämnats till regeringen före ikraftträdandet. Beslut som avses i 28 § och som har meddelats före ikraftträdandet överklagas enligt äldre bestämmelser.

BILAGA 3

Utskottets lagförslag

Utskottets förslag till ändrad lydelse av 16 a och 31 §§ lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden

*Regeringens förslag**Utskottets förslag*

16 a §

Kammarkollegiet skall varje år till regeringen lämna en redovisning för *kapitalförvaltningen* av Allmänna arvsfonden som avser det senast avslutade räkenskapsåret. Redovisningen skall lämnas i Kammarkollegiets årsredovisning.

Kammarkollegiet skall varje år till regeringen lämna en redovisning för *förvaltningen* av Allmänna arvsfonden som avser det senast avslutade räkenskapsåret. Redovisningen skall lämnas *i samband med* Kammarkollegiets årsredovisning. *Riksrevisionen skall i enlighet med vad som föreskrivs i 5 § lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. granska redovisningen.*

31 §

Regeringen skall varje år före juni månads utgång lämna redovisning till riksdagen för hur Allmänna arvsfonden har förvaltats och hur stöd från fonden har fördelats under föregående räkenskapsår samt ange den kommande inriktningen av stödet.

Kammarkollegiets redovisning för *kapitalförvaltningen* av fonden skall fogas till regeringens redovisning till riksdagen.

Regeringen skall varje år före juni månads utgång lämna redovisning till riksdagen för hur Allmänna arvsfonden har förvaltats och hur stöd från fonden har fördelats under föregående räkenskapsår samt ange den kommande inriktningen av stödet.

Kammarkollegiets redovisning för *förvaltningen* av fonden skall fogas till regeringens redovisning till riksdagen.